

Nogle Betragtninger over Nedgangen i Fødselshyppighed og Børnedødelighed.

Af

Einar Cohn.

Hvis man ved Fødselshyppigheden forstaar det Tal, der angiver hvor mange % de fødte Børns Antal udgør af Antallet af Kvinder i den fødedygtige Alder (15—50 Aar), faas for Danmark følgende:

Aar	Fødselshyppighed
1880—84	13,21
1885—89	13,09
1890—94	12,49
1895—1900	12,13
1901—05	11,05

Dette Fald i Fødselshyppigheden, der ogsaa, om end ikke saa udpræget, giver sig til Kende, naar Antallet af fødte Børn sættes i Forhold til hele Befolkningen, er jo et meget kendt og stærkt kommenteret Fænomen.

Det skal imidlertid ikke her være Opgaven at give noget Bidrag til Diskussionen om dette Fænomen ud fra almindelig økonomiske, racemæssige, psykologiske eller lignende Synspunkter, men derimod, ved en rent

Nogle Betragtninger over Nedgangen i Fødselshyppighed og Børnedødelighed.

Af

Einar Cohn.

Hvis man ved Fødselshyppigheden forstaar det Tal, der angiver hvor mange % de fødte Børns Antal udgør af Antallet af Kvinder i den fødedygtige Alder (15—50 Aar), faas for Danmark følgende:

Aar	Fødselshyppighed
1880—84	13,21
1885—89	13,09
1890—94	12,49
1895—1900	12,13
1901—05	11,05

Dette Fald i Fødselshyppigheden, der ogsaa, om end ikke saa udpræget, giver sig til Kende, naar Antallet af fødte Børn sættes i Forhold til hele Befolkningen, er jo et meget kendt og stærkt kommenteret Fænomen.

Det skal imidlertid ikke her være Opgaven at give noget Bidrag til Diskussionen om dette Fænomen ud fra almindelig økonomiske, racemæssige, psykologiske eller lignende Synspunkter, men derimod, ved en rent

statistisk Betragtning af Fødselshyppighedens Bevægelser, søge at finde nogle af disse Bevægelseres sandsynlige Aarsager samt nogle af deres Virkninger, dels dem, de udøver paa egen Haand, dels dem, de fremkalder ved deres Sammenspil med Bevægelserne i Dødeligheden.

Vi begynder da med følgende Betragtning:

Hvad vilde der være hændt, om Fødselshyppigheden ikke var gaaet ned, samtidig med at Dødeligheden og Vandringerne var forblevne saaledes, som de faktisk var? Vi fingerer altsaa, at Fødselshyppigheden i Femaaret 1880—84 har holdt sig konstant og regner, at Overskudsudvandringen har været proportional med den oversøiske Udvandring, hvilken Antagelse synes retfærdiggjort derved, at langt den største Del af Udvandringen er oversøisk. Idet vi dernæst gaar ud fra de 3 Folketællinger i 1880, 1890 og 1901, interpolerer vi os til den Andel af hele Befolkningen, Kvinderne i Alderen 15—50 Aar har udgjort i de enkelte Aar, idet vi antager, at Tilvæksten eller Nedgangen fra én Tælling til den næste er foregaaet jævnt fra Aar til Aar. For Aarene efter 1901 er der gjort den Antagelse, at Stigningen fra 1890 fortsættes, idet der i Tab. I, 2den Kolonne, er regnet med Procenterne 24,86, 24,87 osv. Men for at være paa den sikre Side har vi gjort denne Stigning svagere, end den sandsynligvis er. Thi alene den Forskydning, der har fundet Sted fra 1901—06 i Talforholdet mellem Mænd og Kvinder i den samlede Befolkning, foraarsager, at Kvinderne i Alderen 15—50 Aar, (hvis Aldersfordelingen fra 1901 har holdt sig konstant), udgør 24,95 %

af den samlede Befolkning gennemsnitlig i Aarene 1901—06.

Fremgangsmaaden ved Beregningerne i Tabel I er nu den, at vi begynder med det officielt beregnede Folketal 1. Juli 1880 og skaffer os Antallet af fødedygtige Kvinder ved at multiplicere Folketallet med den Procent (24,16), de fødedygtige Kvinders Antal udgør af Folketallet. Vi multiplicerer derefter dette Tal med Fødselshyppigheden 13,21 og faar saaledes Antallet af Levendefødte i 1880. Vi lægger dette Tal til Folketallet og multiplicerer det derefter fundne Tal med Dødelighedsprocenten. Herved faar vi Antallet af Døde; dette Antal og Antallet af Udvandrede fradrages, og vi har saa Folketallet 1881 (1,994243) o. s. fr. fra Aar til Aar.

Resultatet af disse Beregninger foreligger i omstaaende Tabel I, hvori de til Grund liggende Tal er tagne fra den fortræffelige »Hundredaarsoversigt« (Statistisk Tabelværk, Femte Række, Litra A, Nr. 5, S. 80—81).

Havde Fødselshyppigheden holdt sig konstant paa de 13,21, havde der været c. 115000 flere Børn i Danmark i 1906, end der var. Thi i 1890 er det af os beregnede og det konstaterede Folketal omtrent lige store, 16 Aar efter er Forskellen mellem dem de 115000. Denne Tilvækst vilde altsaa udelukkende være falden paa Aldersklasserne 0—16 Aar, og der vilde i 1906 have været henimod 13 % flere Individier i denne Aldersgruppe, end der var. Da Forskellen mellem det beregnede og det konstaterede Folketal i 1901 var næsten 60000, i 1906: 115000, vilde der altsaa under Forudsætning af den konstante Fødselshyppigheds Virkning være kommen 55000 flere Mennesker til i

Tabel I.

	Officielt beregnet Folketal 1. Juli	Kvinder i Alderen 15—50 Aar i $\frac{0}{100}$ af Folketallet	Fingeret Fødsels- hyppighed (for alle Aarene)	Antal Levende- fødte	Dødeligheds- procenten	Antal Døde	Antal Udvandrede	Beregnet Folketal 1. Juli
1880	1,976000	24,46	13,21	63847	20,4	40237	5367	—
81	—	24,44	—	64385	18,3	36495	7572	1,994000
82	—	24,42	—	64987	19,2	38680	11018	2,015000
83	—	24,40	—	65427	18,4	37349	7944	2,030000
84	—	24,38	—	66022	18,3	37515	5980	2,050000
85	—	24,36	—	66693	17,8	36891	4125	2,073000
86	—	24,34	—	67464	18,1	37977	5944	2,098000
87	—	24,32	—	68164	18,2	38616	8346	2,122000
88	—	24,30	—	68789	19,5	41787	8214	2,143000
89	—	24,29	—	69363	18,5	39992	8506	2,162000
90	2,179000	24,28	—	70004	19,0	41469	6774	2,183000
91	—	24,33	—	70847	20,0	44087	6832	2,204000
92	—	24,38	—	71635	19,5	43373	6856	2,224000
93	—	24,43	—	72473	19,0	42668	6018	2,246000
94	—	24,48	—	73390	17,6	39943	2700	2,269000
95	—	24,53	—	74537	16,9	38874	2375	2,300000
96	—	24,58	—	75769	15,7	36636	1891	2,334000
97	—	24,63	—	77135	16,6	39354	1488	2,371000
98	—	24,69	—	78507	15,5	37309	1541	2,407000
99	—	24,75	—	79994	17,3	42328	1842	2,447000
1900	—	24,80	—	81329	16,8	41706	2346	2,483000
01	2,462000	24,85	—	82717	15,7	39561	4937	2,520000
02	—	24,86	—	84005	14,6	37347	7234	2,558000
03	—	24,87	—	85334	14,6	37923	8709	2,597000
04	—	24,88	—	86641	14,1	37170	9578	2,636000
05	—	24,89	—	87987	15,0	40141	8541	2,676000
06	2,600000	—	—	—	—	—	—	2,715000

dette Femaar, end der gjorde. Den faktiske Befolkningstilvækst var 140000, den beregnede altsaa omtrent 40 $\frac{0}{100}$ større. Der fødtes i Femaaret 1901—05: 365000 levende Børn. Hvis Fødselshyppigheden havde holdt sig paa de 13,21, vilde der være bleven født c. 15 $\frac{0}{100}$ flere, eller der skulde af de 260000*) Ægteskaber af

*) Vi er gaaet ud fra, at henimod 60 $\frac{0}{100}$ af Ægteskaberne har været under 20 Aar (Ægteskabs-Statistik, Statistiske Meddelelser, IV. R., 18. B., H. I., S. 17).

en kortere Varighed end 20 Aar, der gennemsnitlig fandtes i Femaaret 1901—05, være født 55000 Børn flere, end der faktisk blev.

Alle disse Tal er jo for saa vidt ret imponerende. Det kan ikke nægtes, at 115000 flere Børn vilde have betydet en stærk Forøgelse af det danske Samfunds økonomiske Byrde, at 55000 flere Fødsler i et Femaars Løb vilde have været et stort Plus i de fødedygtige Ægteskabers legemlige og økonomiske Besværligheder. For saa vidt taler den faldende Fødselshyppighed højt nok om Tidens forudseende Stræben mod bedre Kaar, maaske ogsaa om Kvindernes Modstand mod de talrige Fødslers Nedbryden af legemlig og aandelig Kraft.

Men hvis der saaledes i høj Grad er Sandsynlighed for, at de nysnævnte Aarsager har spillet en betydelig Rolle ved Fremkaldelsen af det i de sidste 30—40 Aar stedfundne Fald i Fødselshyppigheden, saa støttes denne Sandsynlighed yderligere ved en sammenlignende Betragtning af to hinanden nærstaaende Samfundslag.

Af Tabellerne VI—IX (Side 383—84), der er udarbejdede paa Grundlag af Folketællingsmaterialet fra 1901*), og som indeholder Gaardmandsægteskaberne i Maribo og Præstø Amter, fordelte efter Varighedsgrupper og Antallet af levende og døde Børn i hvert Ægteskab, uddrager vi omstaaende Oversigt (Tabel II).

Foretages paa Grundlag af denne Tabel en Sammenligning med f. Eks. »Daglejere ved Landbruget«, viser det sig, at Stigningen i Antallet af fødte Børn hos de her be-

*) For Laanet af dette Materiale er jeg Statens Statistiske Bureau takskyldig.

Tabel II.

Ægteskabets Varighed	Antal Ægte- skaber	Antal fødte Børn		Antal levende Børn	
		I alt	pr. Ægteskab	I alt	Pr. Ægteskab
indtil 6 Aar ..	1318	1924	1,5	1622	1,2
7—14 — ..	1472	4610	3,1	3807	2,6
15—22 — ..	1385	6078	4,4	4846	3,5
over 22 — ..	2278	11212	4,9	8458	3,7
Tilsammen	6453	23824	3,7	18733	2,9

handlede Gaardmænd er betydelig ringere end hos Daglejerne. Beregner man nemlig efter »Ægteskabs-Statistiken« Korrektioner for de Forandringer, der skyldes Inddelingen i Varighedsgrupper og de viede Kvinders forskellige Aldersfordeling, naar man til det Resultat, at hvis Børneavlen fulgte samme Regler i Gaardmandsklassen som i Daglejerklassen, skulde der hos Gaardmændene i Varighedsgruppen 15—22 Aar være 150 flere fødte Børn pr. 100 Ægteskaber end i Gruppen 7—14 Aar. Der var ifølge Tabel II: 130. Under ganske samme Forhold satte altsaa 100 Gaardmandsægteskaber 20 Børn færre i Verden end Daglejerne. Det ligger saa snublende nær at anføre som Aarsag hertil: bevidst Forhindring af Konception, at alle andre Forklaringer synes tvivlsomme.

Men naar dette Forhold, som Webb i sin »The decline in the birth-rate« har kaldt »a deliberate volition in the regulation of the marriage state«, i de senere Aar stadig giver sig stærkere og stærkere til Kende, saa har dette formentlig ogsaa i hvert Fald en af sine Aarsager i selve det Vekselvirkningsforhold, der be-

staar mellem Fødselshyppigheden og Børnedødeligheden. Det viser sig nemlig, at Nedgangen i Børnedødeligheden fuldt ud har holdt Skridt med Nedgangen i Fødselshyppigheden, saaledes at der for hver 1000 af Middelbefolkningen endda var nogle flere Børn i 5-Aars Alderen i Femaaret 1901—05 end i det foregaaende Seksaar. Jfr. nedenstaaende Tabel III.

Tabel III.

	Levendefødte gennemsnitlig aarlig	Levendefødtes Sandsynlighed for at blive 5 Aar	Overlevende i 5-Aars Alderen. gennemsnitlig aarlig	Folkemængde gennemsnitlig aarlig	Overlevende 5-aarige i p. m. af Middelbefolk- ningen
	1893-97	1895-1900	1895-1900	1895-1900	1895-1900
Drenge.....	35480	0.81060	28760	—	—
Piger.....	33630	0.83608	28117	—	—
Tilsammen	69110	—	56877	2,355200	24,140
	1899-1903	1901-05	1901-05	1901-05	1901-05
Drenge.....	37088	0.83691	31039	—	—
Piger.....	35291	0.86379	30484	—	—
Tilsammen	72379	—	61523	2,518400	24,130

Til Forstaaelse af Tabellen skal blot bemærkes følgende: Antallet af Overlevende 5-aarige i 3. Kolonne er fremkommet ved at multiplicere Antallet af Levendefødte (Tallene i 1. Kolonne) med Sandsynlighederne for en Levendefødt for at blive 5 Aar gammel (Tallene

i 2. Kolonne). Disse 5-aarige er saa sat i Forhold til Middelbefolkningen (5. Kolonne).

Det viser sig altsaa, at der for hver 10000 Indbyggere i Seksaaret 1895—1900 var 241 5-aarige, i det følgende Femaar: 244.

Der synes saaledes at være Grund til at antage, at Faldet i Fødselshyppigheden fremskyndes af den aftagende Børnedødelighed. Tiltrods for at Folk nu sætter forholdsvis færre Børn i Verden, bliver der altsaa paa Grund af den nedadgaaende Børnedødelighed flere tilbage end paa et tidligere Tidspunkt, hvor Fødslernes Antal var større. Det er da meget rimeligt, at der fødes færre nu end før. Tidligere døde Børnene i større Antal og gav ganske naturligt Plads for ny Fødsler.

Paa den anden Side fremkalder den faldende Fødselshyppighed atter en Nedgang i Børnedødeligheden, hvilket man tør slutte af det allerede af Rubin og Westergaard*) og senere af Statens Statistiske Bureau**) paaviste Forhold: at Børnedødeligheden stiger med det voksende Antal Fødsler. Omvendt maa den antages at synke under en nedadgaaende Fødselshyppighed.

En saadan jevnside Bevægelse i Fødselshyppigheden og Børnedødeligheden viser sig meget klart i nedenstaaende Tal fra den svenske Befolkningsstatistik †). (Tabel IV, S. 380).

Middelfejlene paa de 3 Maksima i 1856—60 er henholdsvis: 0,0007, 0,0003 og 0,0002 og paa de 3 tilsvarende Maksima i 1876—80: 0,0007, 0,0003 og 0,0001.

*) Ægteskabsstatistik, København 1890, S. 101 flg.

**) Stat. Medd. IV. R., 18. B., H. I., S. 134.

†) Sundbärg: Aperçus statistiques internationaux, XI, S. 80, 134, 140 og Statistisk Tidsskrift, 1908, S. 200.

Tabel IV.

Aar	Antal Fødsler pr. 1000 gifte Kvinder i Alder 15—45 Aar	Dødeligheden i p. m. i Aldersklasserne	
		0—5 Aar	5—10 Aar
1841—45.....	289,8	56,18	7,43
1846—50.....	287,4	57,84	8,17
1851—55.....	290,1	58,83	9,25
1856—60.....	<u>302,2</u>	<u>61,96</u>	<u>12,56</u>
1861—65.....	300,7	58,48	9,48
1866—70.....	278,2	56,14	8,77
1871—75.....	300,9	51,47	6,83
1876—80.....	<u>301,9</u>	<u>53,01</u>	<u>10,18</u>
1881—85.....	294,5	47,18	8,76
1886—90.....	289,3	40,06	6,76
1891—95.....	278,8	38,21	6,54
1896—1900.....	273,4	35,65	5,35

Særlig for Dødelighedsprocentens Vedkommende ligger disse Maksima jo langt udenfor Tilfældighedernes Spillerum, selv om man er saa forsigtig at regne med, at dette Spillerum er 4 Gange Middelfejlen paa hver Side af det iagttagne Tal. Fødselshyppighedernes Maksima har Tilbøjelighed til at nærme sig lidt til hinanden, men dog ikke saa meget, at Indtrykket af en parallel Bevægelse i de 3 Rækker udviskes. —

Der ligger naturligvis intet Bevis i disse Tal for, at der bestaar det af os antagne Vekselvirkningsforhold mellem Fødselshyppighed og Børnedødelighed. Men synes andre Forhold at tyde paa, at det bestaar, saa er Tallene jo værd at lægge Mærke til. Modbevise det kan de under alle Omstændigheder ikke, og det lader sig næppe gøre alene at betragte Jevnsidigheden som fremkaldt af den med Produktiviteten stigende Børnedødelighed, da man f. Eks. i Danmark finder en

stigende Fødselshyppighed, ledsaget af en nedadgaaende Børnedødelighed, saaledes som nedenstaaende Tabel V viser:

Tabel V.

Gennemsnitlig aarlig	Levendefødte i % af Kvin- der i Alderen 15—50 Aar	Af hver 10000 i Alders- klassen 0—5 Aar døde	
		Drenge	Piger
1840—49.....	11,76	588	513
1850—59.....	12,07	595	523
1860—69.....	12,39	571	506
1870—79.....	12,02	532	461
1880—89.....	13,13	531	460
1890—1900.....	12,99	485	408

Middelfejlen paa 13,13 (Fødselshyppigheden i 1880—89) er 0,00045, paa 531 og 460 (Dødsprocenten i samme Tiaar) henholdsvis 0,0006 og 0,0005. Bevægelserne i de 3 Rækker er altsaa ikke tilfældige.

Selv om de Kræfter, der har fremkaldt disse Bevægelser, har været stærke nok til at ophæve de gensidige Paavirkninger mellem Rækkerne, er disse Tal alligevel ikke ugunstige for den Antagelse, der ovenfor er gjort gældende med Hensyn til Børnedødelighedens Paavirkning af Fødselshyppigheden. Thi selv om det er andre og stærkere Kræfter end den aftagende Børnedødelighed, der især har fremkaldt Faldet i Fødselshyppigheden, lader det sig paa Grundlag af ovenstaaende Tal meget vel antage, at Børnedødeligheden efter at være sunket tilstrækkeligt langt og tilstrækkeligt længe har gjort sit til at bringe Fødselshyppigheden med nedad.

Medens det ovenfor er antaget, at Børnedødeligheden paavirkede Fødselshyppigheden gennem de økonomiske og sociale Forhold, der fremkom ved at Børnene i større Udstrækning forblev i Live, har man fra anden Side peget paa et fysiologisk Forhold, der, fremkaldt af den nedadgaaende Børnedødelighed, skulde fremskynde Faldet i Fødselshyppigheden. I den store Undersøgelse over »The decline in the birth-rate and on the mortality of infants in New South Wales« fra 1904 udtaler Trivett under Punkt 6652, at »en høj Børnedødelighed jo maa medføre en kortere Diegivningsperiode og følgelig en forøget Sandsynlighed for Konception, og den høje Børnedødelighed maa saaledes nødvendigvis have en gunstig Indflydelse i Retning af at forhøje Fødselshyppigheden. Men det Faktum, at Børnedødeligheden i én Periode er højere end i en anden, medens det omvendte er Tilfældet med Fødselshyppigheden i de to samme Perioder, viser, at ogsaa andre og stærkere Indflydelser er i Virksomhed«.

Idet vi saaledes dels har betragtet den nedadgaaende Fødselshyppighed i sin Renhed og set dens Virkninger, dels betragtet den nedadgaaende Dødelighed (specielt Børnedødeligheden) og peget paa en enkelt af dens Virkninger, har vi samtidig antydnet Muligheden af et Vekselvirkningsforhold imellem Bevægelserne i Fødsels- og Dødshyppighed. Vi vil nu gaa over til noget nærmere at betragte de Resultater, som Fødsels- og Dødshyppigheden frembringer i Forening, og som giver sig Udslag i Antallet af de levende Børn. Det er med dette Formaal for Øje, at de følgende Tabeller er opstillede noget anderledes, end man

Tabel VI.
Antal Ægteskaber af Varighed indtil 6 Aar med

Døde Børn	Levende Børn						Til- sammen
	0	1	2	3	4	5 og derover	
0.....	377	342	225	109	28	4	1085
1.....	37	57	53	27	7	4	185
2 og derover	7	23	9	3	4	2	48
Tilsammen	421	422	287	139	39	10	1318

Tabel VII.
Antal Ægteskaber af Varighed 7—14 Aar med

Døde Børn	Levende Børn						Til- sammen	
	0	1	2	3	4	5		6 og derover
0.....	203	159	204	154	124	61	53	958
1.....	18	59	66	59	57	43	33	335
2.....	8	9	23	27	16	20	15	118
3 og derover	2	5	17	9	11	8	9	61
Tilsammen	231	232	310	249	208	132	110	1472

plejer.*) I de to foran citerede danske Arbejder om Ægteskabsstatistik og for saa vidt ogsaa i fremmede, f. Eks. Kiær: Die eheliche Fruchtbarkeit eller News-holme og Stevenson: The decline of human fertility (Statistical Journal 1906), Yule's Afhandling samme-

*) Saa vidt bekendt er noget lignende kun gjort i en her i Byen utilgængelig Census fra Massachussets af 1885, men der er dér ikke delt efter Ægteskabernes Varighed. (Citeret hos Kiær: Die eheliche Fruchtbarkeit, Kristiania 1903—05, III, S. 46).

Tabel VIII.
Antal Ægteskaber af Varighed 15—22 Aar med

Døde Børn	Levende Børn								Til- sammen
	0	1	2	3	4	5	6—7	8 og derover	
0.....	162	131	117	97	79	50	50	49	735
1.....	17	41	54	53	43	37	55	35	335
2.....	3	12	20	18	24	23	39	28	167
3.....	1	3	7	11	16	15	18	13	84
4 og derover	1	2	1	10	13	9	15	13	64
Tilsammen	184	189	199	189	175	134	177	138	1385

Tabel IX.
Antal Ægteskaber af Varighed over 22 Aar med

Døde Børn	Levende Børn									Til- sammen
	0	1	2	3	4	5	6	7—8	9 og derover	
0.....	187	189	176	138	89	48	47	47	39	960
1.....	22	73	100	91	76	65	50	61	35	573
2.....	7	37	49	55	52	48	46	71	31	396
3.....	4	11	24	26	25	15	26	40	14	185
4 og derover	1	11	17	21	24	27	21	24	18	164
Tilsammen	221	321	366	331	266	203	190	243	137	2278

steds og i Coghlan's Undersøgelser, har man særlig haft sin Opmærksomhed rettet mod Fødselshyppigheden. I de to danske Arbejder, hvor Materialet er offentliggjort, er dette derfor sket under en saadan Form, at man kun kan se det gennemsnitlige Antal levende Børn pr. Ægteskab. For at kunne fordele Ægteskaberne efter det absolute Antal har derfor nærværende Bearbejdelse af Urmaterialet været nødvendig.

Medens det gennemsnitlige Antal levende Børn pr. Ægteskab, saaledes som det fremgaar af ovenstaaende Tabel II, er stigende fra Varighedsgruppe til Varighedsgruppe, viser det sig ved en Betragtning af Tabellerne VI—IX, at Ægteskaber med to levende Børn er de hyppigste undtagen i Varighedsgruppen: indtil 6 Aar (Tabel VI). Saaledes er jo i Varighedsgruppen 7—14 Aar 2-Børns Ægteskaber de talrigste med 310 Ægteskaber, i Gruppen 15—22 Aar med 199 og i Gruppen 22 Aar og derover med 366 Ægteskaber. Denne Ophobning i 2-Børns Gruppen vinder betydeligt i Interesse, naar man husker paa, at Børnedødeligheden trods alt jo endnu er overordentlig stor (efter Dødelighedserfaringerne 1901—05 døde af 100000 levende-fødte Drengede 13074 i Løbet af det første Leveaar, og Dødeligheden var for Drengede og Piger i det første Aar ligesaa stor som i 80-Aars Alderen). Om man end intet sikkert ved om de i Tabellerne VI—IX opførte døde Børns Alder ved Døden, kan man altsaa gaa ud fra, at en betydelig Del af dem er døde som smaa, og at der saaledes i mange Tilfælde kunde have været Plads for nye Fødsler. En Støtte for denne Antagelse synes at ligge i Tallene i omstaaende Tabel X, der er fremkommen ved en Sammenlægning af Tabellerne VI og VII.

Det viser sig jo her, at Ægteskaberne med 2 levende Børn i størst Antal har døde Børn, 1 eller 2 og derover med henholdsvis 119 og 49 Ægteskaber. Dette kunde tyde paa, at en Mængde af Ægteskaberne vilde have 2 Børn; er der død 1 Barn, har man bragt et nyt til Verden, saaledes at man fik de ønskede 2, hvilket man maaske ikke har gjort, hvis man i Forvejen

Tabel X.

Antal Ægteskaber af Varighed indtil 14 Aar med

Døde Børn	Levende Børn							Til- sammen
	0	1	2	3	4	5	6 og derover	
0.....	580	501	429	263	152	64	54	2043
1.....	55	116	119	86	64	46	34	520
2 og derover	17	37	49	39	31	30	24	227
Tilsammen	652	654	597	388	247	140	112	2790

havde flere end 2 Børn, og Børneantallet er forringet ved Dødsfald.

Endelig giver Tabellerne VI—IX ogsaa en — om man saa vil — retfærdigere Fordeling af de døde Børn. Tænker man sig, for at tage et yderliggaaende Tilfælde, et Ægteskab, hvori der er født 5 Børn, der alle er døde som smaa, saa vil alle disse Dødsfald saaledes som Tabellerne her er opstillede, falde i Gruppen: Ægteskaber med 0 levende og 5 døde Børn og saaledes ikke belaste Dødeligheden i de 5-Børns Ægteskaber, hvor Børnene bliver i Live. Dette er formentlig Aarsagen til, at Dødeligheden falder, efterhaanden som Antallet af levende Børn i Ægteskabet stiger, saaledes som det fremgaar af omstaaende Oversigter.

Det er ikke uden Interesse at sammenholde disse faldende Dødelighedsprocenter med de med Produktivitet stigende. Disse to Rækker hører naturligt sammen, belyser de to Sider af det samme Forhold, omend den her meddelte faldende Række naturligvis

Ægteskabets Varighed: indtil 6 Aar.

I Ægteskaber med	Døde Børn for hver 100 levende Børn
1 levende Barn	24,41
2 — Børn	12,37
3 — — og derover	11,11

Ægteskabets Varighed: 7—14 Aar.

I Ægteskaber med	Døde Børn for hver 100 levende Børn
1 levende Barn	39,65
2 — Børn	26,29
3 — —	18,74
4 — —	14,67
5 — —	16,21
6 — — og derover	13,64

Ægteskabets Varighed: 15—22 Aar.

I Ægteskaber med	Døde Børn for hver 100 levende Børn
1 levende Barn	43,39
2 — Børn	29,90
3 — —	28,57
4 — —	27,28
5 — —	24,48
6—7 — —	21,48
8 — —	16,19

Ægteskabets Varighed: over 22 Aar.

I Ægteskaber med	Døde Børn for hver 100 levende Børn
1 levende Barn	76,02
2 — Børn	46,45
3 — —	36,56
4 — —	32,99
5 — —	30,93
6 — —	26,67
7—8 — —	22,98
9 — —	17,11

socialt og humant set ikke nær er af samme Betydning som den, der angiver Dødelighedens Stigning med Produktiviteten. Men det kan jo paa den anden Side heller ikke nægtes, at selve Begrebet »Produktivitet« med sin Ærværdighed og sin biologiske Klangfarve lidt uretfærdigt har skygget over de af Produktivitet og Dødelighed i Forening fremgaaede levende Børn, hvor stor Nytte end Rubin og Westergaard har gjort Statistiken ved deres grundlæggende Undersøgelse over dette Begreb.

Et Forhold er der naturligvis, der i høj Grad forringer Brugbarheden af de her meddelte Tabeller VI—IX, og det er Tallenes Lidenhed. Men det var jo muligt, at der ved Tid og Lejlighed kunde naas sikrere Resultater paa Grundlag af et større Materiale, baade i de her omtalte Retninger og maaske ogsaa ved Undersøgelser over Bevægelsen indenfor den samme Rubrik fra Varighedsgruppe til Varighedsgruppe.

Anm. til Tabel I. En Korrektion til Procenterne i 2. Kolonne, der er uden større Betydning for Tabellens praktiske Resultater, men maaske har nogen teoretisk Interesse for det Malthus'ske Teorem, haaber jeg senere at faa Lejlighed til at beskæftige mig med.

